

Rosh hashana on juutalainen uusivuosi, ja se on yksi vuoden tärkeimmistä juhlista. Se sijoittuu juutalaisessa kalenterissa tishri-kuun kahdelle ensimmäiselle päivälle. Uuttavuotta nimitetään muun muassa muistamisen päiväksi ja kuulemisen päiväksi. Rosh hashana aloittaa 10 päivää kestävä juhla-ajan, joka huipentuu suureen sovituspäivään, jom kippuriin. Tänä aikana ihmiset valmistautuvat tulevaan vuoteen, mutta myös pohtivat elämänsä ja katuivat tekemiään syntejä. Mishnan määräysten mukaan jokaisen on pysäyttävä Jumalan edessä ja tutkittava itseään.

Kaksi päivää kestävä uudenvuoden juhlinnan aikana on tapana käydä synagogassa. Siellä Tooran säilyttämistä varten oleva kaappi eli toora-arkki, Tooran lukemiseen

tarkoitettu pöytä ja toorakääröt on peitetty valkoisilla liinoilla, ja rabbilla, kanttorilla sekä shofar-torvea puhaltavalla henkilöllä on yllään valkoiset vaatteet. Synagogassa luetaan Tooraa, minkä lisäksi keskeistä on oinaansarvesta tehdyn shofar-torven puhaltaminen. Shofaria puhalletaan uudenvuoden jumalanpalveluksen aikana kymmeniä kertoja raamatunkohtien lukemisen välissä.

Synagogavierailun jälkeen juhlan vietto jatkuu kotona. Perheenisä lukee ensin rukouksia. Sitten on tapana kastaa omenantai leivänpalasia hunajaan ja toivoa hyvää ja makeaa vuotta. Uutenavuotena tervehditään ihmisiä sanomalla "L'Shanah tovah" eli "Olkoon sinulla hyvä vuosi". Juutalaisille uusivuosi on myös "maailman syntymäpäivä", jolloin juhlitaan maailman luomista.

Jom kippur eli suuri sovituspäivä

Jom kippur päättää uudestavuodesta alkavan kymmenpäiväisen katumusjuhlan. Jom kippur on juutalaisen kalenterin pyhin päivä. Kuten monet muutkin juutalaisten juhlat, myös suuren sovituspäivän viettäminen periytyy jo kaukaa historiasta. Ohje sen viettämiseen on Toorassa: "Herra sanoi Moosekselle: Saman kuun kymmenentenä päivänä on sovituspäivä. Koikoontukaa silloin pyhään juhla kokoukseen, paastotkaa ja uhratkaa Herralle tuliuhri. – Sovituspäivä on teille lepopäivä, silloin teidän on paastottava" (Lev. 23: 27, 32).

Juhlan nimi tarkoittaa suurta sovituspäivää. Silloin juutalaisia kehoitetaan katumaan tekojaan ja tekemään sovinto läheistensä ja Jumalan kanssa. Jom kippuriin liittyy vuorokauden mittainen paasto, johon veloitetaan kaikki uskonnollisesti täysi-ikäiset terveet naiset ja miehet. Jom kippurin viettoon synagogassa kuuluu viisi rukoushetkeä, joiden aikana rukoillaan anteeksiantoa Jumalalta sekä menestystä ja onnea tulevalle vuodelle.

Jom kippurin jumalanpalveluksessa ihmiset rukoilevat esimerkiksi seuraavaa katumusrukousta:

"Olemme tehneet syntiä sinua vastaan olemalla sydämettämiä ja olemme tehneet syntiä sinua vastaan puhumalla harkitsemattomasti. Olemme tehneet syntiä sinua vastaan avoimesti ja salassa ja olemme tehneet syntiä sinua vastaan puhumalla loukkaavasti. Olemme tehneet syntiä sinua vastaan epäpuhtain ajatuksin ja olemme tehneet syntiä sinua vastaan tekemällä tyhjiä tunnustuksia. Olemme tehneet syntiä sinua vastaan tahallaan ja vahingossa ja olemme tehneet syntiä sinua vastaan häpäisemällä nimeäsi julkisesti. Olemme tehneet syntiä sinua vastaan puhumalla typeriä asioita ja olemme tehneet syntiä sinua vastaan tiedostaen ja tiedostamatta. Näiden kaikkien syntien tähden, anteeksi antava Jumala, anna meille anteeksi, armahda meidät, anna meille sovitus." (Lähde: Mazhor for Rosh Hashana and Yom Kippur. Rabbinical Assembly. 2001.)

Sukkot, lehtimajanjuhla

Lehtimajanjuhlan aikana juutalaiset muistelevat Jumalan suojelusta Egyptin orjuudesta vapautumista seuranneen erämaavaelluksen aikana. Kun Israelin kansa oli Mooseksen johdolla vapautunut orjuudesta, se joutui viettämään useita vuosikymmeniä erämaassa ennen asettumistaan nykyisen Israelin alueelle.

Sukkotia juhliitaan kuusi päivää tishri-kuussa, pian rosh hashanan ja jom kippurin jälkeen. Sukkotin juhlinta tapahtuu majois-

sa, joita rakennetaan lehdistä ja oksista. Samankaltaisia majoja juutalaiset rakensivat väliaikaisiksi suojiksi perheilleen erämaavaelluksen aikana. Vaikka juhlinta ja esimerkiksi juhla-ateriat järjestetään sukkotin aikaan pääosin lehtimajoissa, myös synagogissa järjestetään rukoushetkiä ja jumalanpalveluksia. Toora luetaan synagogassa juhlapäivien aikana alusta loppuun. Sen jälkeen juhlan viimeisenä päivänä toorarullat viedään juhlallisessa kulkueessa ulos.

Hanukka

Hanukka on juutalainen juhla, joka sijoittuu vuoden pimeimpään aikaan, marras-joulukuuhun. Juhlassa muistellaan öljyihmettä, joka tapahtui Jerusalemin temppelin uudelleen vihkimisen aikana. Öljy, joka olisi riittänyt valaisemaan temppelin menoravalaisinta vain yhden päivän ajan, riittikin kokonaiset kahdeksan päivää. Tämän vuoksi hanukkaa kutsutaan myös valon juhlaksi.

Hanukan viettämiseen kuuluu hanukijan, yhdeksänhaaraisen kynttelikön, polttaminen. Ensimmäisenä päivänä sytytetään keskimmäinen, muita korkeammalla oleva shamus-kynttilä sekä yksi hanukka-kynttilöistä. Joka päivä sytytetään yksi kynttilä

lisää: viimeisenä päivänä kaikki yhdeksän kynttilää palavat.

Juhlaa vietetään usein kodissa ja synagogassa, jossa käydään läpi juhlan historiaa. Hanukkaan kuuluu myös erityisen hyrrän, dreidelin, pyörittäminen. Öljyn riittämisen kunniaksi syödään uppopaistettuja ruokia, esimerkiksi donitseja. Hanukkaan kuuluu myös lahjojen antaminen, mutta sillä ei ole niin suurta merkitystä kuin kristillisessä joulussa. Hanukka ei juutalaisen lain mukaan kuulu juutalaisten tärkeimpiin juhliin, mutta siitä on tullut hyvin suosittu, koska se sattuu samaan ajankohtaan kuin kristillinen joulu.

Purim

Purim on juutalainen juhla, jota vietetään kevättalvella. Juhlan teemana on hyvyyden ja pahuuden välinen taistelu. Purimin taustalla on Vanhan testamentin kertomus nuoresta kuningatar Esteristä, joka pelasti juutalaisen kansan tuholta. Kertomuksessa Haman, kuningas Ahasveruksen neuvonantaja, halusi tappaa kaikki juutalaiset, sillä kuningatar Esterin juutalainen Mordokai-niminen serkku ei suostunut kumartamaan kuningasta. Sana purim on hepreaa ja tarkoittaa arpaa, mikä viittaa siihen, että Haman oli heittänyt arpaa valitakseen sopivan päivän juutalaisten tuhoamiselle. Ester sai tietää tästä ja kertoi kuninkaalle Hamanin

aikeista. Juutalaisten kansa pelastui, ja tämän kunniaksi juutalaiset juhlivat vuosittain purimia.

Purimin aikana synagogissa käydään läpi kuningatar Esteristä kertovaa tarinaa. Synagogaan saavutaan pukeutuneena naamiaisasuihin. Joka kerta, kun kertomusta luettaessa mainitaan Hamanin nimi, paikallaolijat tömistelevät jalkojaan ja pyörittävät kovaäänisiä hyriä. Hamanin nimi mainitaan Esterin kirjassa 54 kertaa. Purim on iloinen ja riehakas juhla, johon kuuluvat nykyään esimerkiksi erilaiset näyttävät kulkueet ja humoristiset näytelmät. Myös ruokalahjat ja hyväntekeväisyyskeräykset köyhille kuuluvat purimin perinteisiin.

Pesah, pääsiäinen

Pesah eli pääsiäinen on Egyptin orjuudesta vapautumisen kunniaksi vietettävä juhla. Pesah on hepreaa ja tarkoittaa sananmukaisesti ohittamista. Kertomuksen mukaan ennen kuin israelilaiset eli juutalaiset vapautettiin Egyptin orjuudesta, Jumala lähetti vitsauksen, jonka myötä kaikkien egyptiläisperheiden esikoiset kuolivat. Vitsaus ohitti israelilaiset perheet, eli heidän esikoisensa säästyivät. Pesa-

hia nimitetään myös happamattoman leivän juhlaksi, mikä viittaa siihen, että Egyptistä lähdettiin niin kiireellä, ettei mukaan leivottua leipääkään ehditty hapattaa.

Keskeinen osa pesahin viettoa on sederateria. Ateriaa varten tarkoitettulla sederlautasella on eri ruoka-aineita, jotka symboloivat Egyptistä vapautumisen vaiheita. Esimerkiksi kitkerät yrtit symboloivat Egyptin orjuuden katkeruutta ja vaikeutta.